

De farao's: geweldige leiders of tirannen?

Waarom waren de farao's van Egypte zo oppermachtig? Het volk geloofde dat deze leiders goden waren die ervoor zorgden dat er elk jaar goede oogsten waren. Daarom vonden mensen het wel **gerechtvaardigd** dat de farao de wetten maakte en belastinggeld vroeg.

Overvloed

Elk jaar stroomt de rivier de Nijl over en in het antieke Egypte gingen ze daar slim mee om. Het boerenland werd overspoeld met water en de bodem werd bedekt met donkere, vruchtbare grond. Wanneer de Nijl weer smaller werd, gingen de boeren aan het werk op dit vruchtbare land.

Ze werkten samen en creëerden dijken, meertjes en kanalen om nog maandenlang het rivierwater te kunnen gebruiken, op zo veel mogelijk stukken land. Dit bracht de bevolking ontzettend veel **welvaart**. Er was zelfs een overschot aan voedsel, waardoor er ook gehandeld kon worden. Maar als het water van de Nijl een jaar wat minder was, ontstond er een tekort aan eten.

De Egyptenaren geloofden dat een god voor de overstroming van de Nijl zorgde. De farao was zelf goddelijk en zorgde voor het contact met alle goden. Als de farao voldoende offers bracht in de tempels, dan zouden de goden goed zijn voor het volk. Een grote overstroming van de Nijl was dus te danken aan de farao. Zelfs na zijn dood zorgde de farao nog voor het volk, dus daarom had hij zo'n goed ingericht graf nodig: de piramide. Nu begrijp je waarom de aanbidding van goden én de farao zo'n belangrijk onderdeel van de Egyptische **cultuur** was.

Eén baas

In het oude Egypte had het volk niets te zeggen. De farao was eigenaar van al het land en de enige die wetten mocht maken. Wel waren er ambtenaren die de leiding hadden over

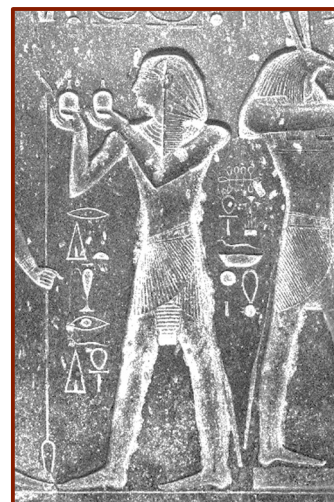
belangrijke zaken, zoals het leger en de priesters. Omdat Egypte zeer ontwikkeld was en goed georganiseerd, met een landbouwcultuur en zelfs belastingen, was er ook een topambtenaar voor de administratie.

Verder had iedereen in de samenleving zijn eigen plek. We noemen dat een **hiërarchie**, een bepaalde volgorde van hoe belangrijk groepen mensen zijn. Je kunt het zien als een piramide, met de farao bovenin. Na de hoge ambtenaren en priesters waren soldaten erg belangrijk. Onderaan in de samenleving hadden de boeren en slaven hun plek.

Moordcomplot

Wat gebeurt er als de Nijl een paar jaar achter elkaar te weinig overstroomt? Wat als een groep boeren denkt dat de farao en zijn leiders het niet goed doen? Zouden ze de macht grijpen, een **revolutie** beginnen? Zouden ze het durven om in opstand te komen?

Van verschillende farao's is bekend dat ze heel goed in de gaten hielden of er kwaad gesproken werd. Die tegenstanders werden dan hard neergeslagen. Voor de landbouwers was meedoen aan een opstand vooral levensgevaarlijk, want velen van hen verloren daarbij het leven. Ook gebeurde het dat hun bezittingen werden afgenomen, of ze werden tot slaaf gemaakt.

Ook op het hoogste niveau was er verzet. Als een farao zo veel macht heeft, dan zijn er wel meer mensen die op die troon willen zitten. Er zijn zelfs moordcomplotten bekend, zoals tegen Ramses III. De farao's moesten dus steeds weer bewijzen dat zij wel die macht verdienden. Op een jaarlijks festival lieten ze zien dat ze nog steeds geschikt waren. Ook toonden ze in afbeeldingen en namenlijsten aan dat zij de belangrijke goden waren waarin iedereen moest geloven.

Is het goed als een leider zo veel macht heeft?

De farao's: geweldige leiders of tirannen?

Leer de nieuwe begrippen: **rechtvaardigen** - **welvaart** - **cultuur** - **hiërarchie** - **revolutie**.

rechtvaardigen: laten zien dat iets eerlijk (rechtvaardig, terecht) is, verantwoorden

VOORBEELD: Met namenlijsten van eerdere farao's **rechtvaardigde** een farao zijn machtige positie.

VRAAG: Duizenden jaren bloeide het Egyptische rijk, maar is daarmee onderdrukking **gerechtvaardigd**?

de welvaart: voorspoed, rijkdom

VOORBEELD: Veel andere volkeren wilden Egypte veroveren, omdat er zo veel **welvaart** was.

VRAAG: Zou Egypte ook zo veel **welvaart** gehad hebben als ze niet samenwerkten om het land in te richten bij de overstroming van de Nijl?

de cultuur: het geheel van regels, tradities en kunst in een land, volk of groep

VOORBEELD: Het geloof in een hiernamaals hoort bij de Egyptische **cultuur**.

VRAAG: Ken je nog meer kenmerken van de oude Egyptische **cultuur**?

Het woord 'cultuur' wordt ook gebruikt voor het verbouwen van gewassen (planten, voedsel).

Potten met zaadjes bewijzen dat wij zeventuizend jaar geleden een **landbouwcultuur** hadden.

de hiërarchie: structuur waarin (groepen) mensen de baas zijn over andere (groepen) mensen

VOORBEELD: In Egypte had men een strenge **hiërarchie**. Je kon niet zomaar hogerop komen in die samenleving.

VRAAG: Wie kwamen in de Egyptische **hiërarchie** direct onder de farao?

de revolutie: grote verandering, vaak plotseling, soms gewelddadig

VOORBEELD: De landbouw**revolutie** was een langzame overgang naar een andere leefwijze.

VRAAG: Zou een boer een **revolutie** durven plannen voor verbetering van het hele land, als hij daar persoonlijk alles mee kan verliezen?

De farao's: geweldige leiders of tirannen?

Als een farao zo machtig is, dan is niemand te vertrouwen. Misschien starten de boeren een **revolutie** om de macht van de farao te breken. Maar zolang iedereen in de **hiërarchie** wel van de **welvaart** geniet, komen ze niet op dat idee. Een farao zal dus zeker zijn (of haar!) best doen om ervoor te zorgen dat er rust en orde in het land is. Dan kan er goed gewerkt en gehandeld worden en blijft het land rijk.

Maar wat als iemand anders in die koninklijke familie zich tegen je keert? In de Egyptische **cultuur** worden de farao's gezien als goden, of als familie van de goden. Soms behouden ze de macht door met hun eigen familie te trouwen – met een broer of een nicht. Of ze bedenken een godsdienst die hun machtige positie **rechtvaardigt**. Maar als iemand anders in de familie de macht wil grijpen? Of iemand van de topambtenaren? Dat ga je nu ontdekken.

ONTDEK VRAAG

Wie wilde(n) Ramses III vermoorden, en waarom?

Met wie is Cleopatra getrouwd (geweest), en waarom?

Zoek zelf informatie over dit onderwerp op internet. Noteer hieronder wat je hebt gevonden als antwoord op de ontdekvraag.
Vul eventueel aan na bespreking in de klas.

[illegible]

ONTDEK MEER!

Er waren ook vrouwelijke farao's. Maar waarom had ('mevrouw de farao') Hatsjepsot een baard?

De farao's: geweldige leiders of tirannen?

Spreek je uit! Je hebt nu genoeg kennis over het onderwerp om er een mening over te hebben. Kies je standpunt en ga erover in debat. Gebruik daarbij de nieuwe begrippen: **rechtvaardigen - welvaart - cultuur - hiërarchie - revolutie.**

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Deze zinnen helpen je om een goede bijdrage te leveren aan het debat:

- ## hulpzinnen!

De farao's: geweldige leiders of tirannen?

Schrijf op wat jij denkt over het onderwerp. Gebruik daarbij de nieuwe begrippen: **rechtvaardigen - welvaart - cultuur - hiërarchie - revolutie.**

Kies je standpunt (zoals bij het debat) en schrijf in volledige, nette zinnen op wat jij vindt en waarom je dat vindt. De hulpzinnen helpen je op weg.

- Ik heb over het oude Egypte geleerd dat de farao's...
- Daarmee is aangetoond dat...
- Mijn standpunt hierover is dat...
- Ik ben tot deze mening gekomen omdat...

hulpzinnen!

[illegible]

Schrijf creatief!

Tijd voor een revolutie. Kies zelf waar dit verhaal zich afspeelt (in welk land, in welk jaar). Er is een leider die iedereen onderdrukt. Het volk komt in verzet. Er moet een slim plan komen, maar moord is niet de oplossing... Schrijf het geheime plan op en overtuig anderen om mee te doen.